

פרק 20 מוסדות כספיים

נכתב ונערך על ידי דקל טיבי, רו"ח ויגאל מנשרוב, רו"ח

תוכן עניינים

עמוד	
366	20.1 הטיפול במוסדות כספיים - מס הכנסה.....
366	20.1.1 מקור החיוב ושיעור המס.....
367	20.1.2 הגדרת מוסד כספי.....
368	20.1.3 הגדרת שכר ורווח.....
368	20.1.3.1 תיקון 20 לחוק התיאומים ותיקון 35 לחוק מע"מ.....
368	20.1.3.2 הגדרת "שכר".....
369	20.1.3.3 הגדרת "רווח".....
371	20.1.3.4 חישוב שיעור המס לחישוב "מס הרווח".....
371	20.1.4 קיזוז הפסד כנגד שכר.....
371	20.1.5 תשלום מקדמות.....
371	20.2 הפסד לצורכי מס רווח במוסד כספי.....
371	20.3 חישוב הפרשי הצמדה וריבית בגין החזר מס שכר.....
372	20.4 הפסדים משנה קודמת במוסד כספי.....
372	20.5 מס רווח על דיבידנד שנתקבל במוסד כספי.....
372	20.6 דחיית בקשת חברת ביטוח לבטל סיווגה כ"מוסד כספי".....
372	20.7 מוסד כספי שלא הוכר כמוסד כספי לעניין חוק מע"מ לא יוכר כמוסד כספי לצרכי מס הכנסה.....

20. מוסדות כספיים

20.1 הטיפול במוסדות כספיים - מס הכנסה

כללי

חוק מע"מ מטיל מס על הערך המוסף, הבא לידי ביטוי בהפרש שבין סך ההכנסות לבין סך ההוצאות שבהן עמד העוסק.

לגבי מוסדות כספיים נהג המחוקק בשיטה שונה למדידת הערך המוסף - מיסוי השכר והרווח, אשר יחדיו אמורים למדוד את הערך המוסף של המוסד הכספי.

תכליתו של חוק מע"מ היא למסות את הצריכה ובהתאם, המס המוטל על פיו הינו מס עקיף. למרות שמס שכר ומס רווח הינם מסים ישירים לעניין פקודת מס הכנסה, יש להתייחס אליהם בדומה לכל מס עקיף אחר. **כלומר, מס השכר ומס הרווח הינם הוצאה ביצור הכנסה לפי סעיף 17 לפקודה ולפיכך אינם מסווגים כמס ישיר המוטל על ההכנסה לאחר שנוצרה, אשר אינה מותרת בניכוי.**

סעיף 145(ב) לחוק מע"מ קובע כי שר האוצר רשאי לקבוע כי על גביית המס ממוסדות כספיים יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות פקודת מס הכנסה לעניין שומה, השגה, ערר, גביה, ריבית וקנסות, או על חלק מנושאים אלה.

בתקנות מס ערך מוסף ומס קניה (מוסדות כספיים ומלכ"רים), התשל"ו-1976, נקבע כי הוראות מס הכנסה לעניין שומה, לרבות תיקון שומה, השגה, ערעור, גבית המס, ריבית וקנסות יחולו בשינויים המחוייבים, לעניין המס שחייב בו המוסד הכספי.

רישום של חברה כמוסד כספי נעשה במשרדי מע"מ.

20.1.1 מקור החיוב ושיעור המס

(1) סעיף 4(ב) לחוק מע"מ מהווה את מקור החיוב:

"על פעילות בישראל של מוסד כספי יוטל מס שכר ורווח באחוזים מהשכר ששילם והרווח שהפיק, כפי שקבע שר האוצר באישור הכנסת; הפסד שהיה למוסד כספי בשנת מס ניתן לקיזוז כנגד השכר ששילם לאותה שנת מס" (בהקשר זה ראה סעיף 20.1.3 להלן).

(2) **צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009**

צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשנ"ג-1992 שהותקן מכוח סעיף 4 לחוק מע"מ קובע כי שיעור המס על השכר והרווח שישולם על פעילות בישראל יהיה 15.5% מהשכר ששילם והרווח שהפיק המוסד הכספי. ביום 31 ביולי 2009 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009 (להלן: "הוראת השעה"). במסגרת הוראת השעה הועלה שיעור מס השכר והרווח ל-16.5% לתקופה המתחילה ביום 1 ביולי 2009 ומסתיימת ביום 31 בדצמבר 2010.

במסגרת הוראת השעה נקבע כי תחולת שיעור המס החדש בשנת 2009 יהא כדלקמן:
מס שכר – יחול על שכר אשר ישולם מיום 1 ביולי 2009;
מס רווח – יחול על מחצית מהרווח בשנת 2009.

(3) סעיף 15(ב) לחוק מע"מ קובע מתי ייראו פעילות (במסגרת זו גם פעולות של מוסד כספי) כמנוהלת בישראל. להלן רשימת האפשרויות כפי שנקבעו בחוק אשר בהתקיים אחת מהן רואים את הפעילות כמתנהלת בישראל:

- א. הפעילות התנהלה כולה או מרביתה בישראל ;
- ב. הפעילות התנהלה על ידי מי שעיקר פעילותו בישראל והיא בתחום הפעילות שהוא מנהל ;
- ג. הפעילות היא החלק שנוהל בישראל, מפעילות שמרביתה נוהלה מחוץ לישראל.
- מכאן נובע לכאורה, כי גם רווח שהפיק מוסד כספי, שעיקר פעילותו בישראל, מפעילות בחו"ל, מתחייב במס רווח.

20.1.2 הגדרת מוסד כספי

בסעיף 1 לחוק מע"מ:

"מוסד כספי" -

1. חברה או אגודה שיתופית העוסקת בקבלת כספים בחשבון עובר ושב על מנת לשלם מהם לפי דרישה על ידי שיק ;
2. חברה המשתמשת כדין במילה "בנק" כחלק משמה למעט חברה ששמה מאזכר חברה או אגודה שיתופית שפסקה (1) חלה עליה.
3. מוסד כספי כמשמעותו בחוק בנק ישראל התשי"ד-1954, אשר הוראות הנזילות מכוח החוק האמור חלות עליו.
4. מבטח ;

"מבטח" - כמשמעותו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשי"א-1951, למעט קופת גמל הפטורה ממש הכנסה על פי סעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה ;

הכוונה במונח מבטח לחברות ביטוח ולקופות גמל אשר בשליטתן. לא נכללים במונח זה סוכני ביטוח. קופות גמל הפטורות ממש הכנסה על פי סעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה ושאינן נשלטות על ידי חברות ביטוח אינן "מבטח" לענין חוק מע"מ.

5. "סוג בני אדם ששר האוצר קבע ;"

במסגרת סמכותו מכוח סעיף 5 לעיל התקין שר האוצר צו מס ערך מוסף (קביעת מוסד כספי), התשל"ז-1977, הקובע כי אלה יהיו מוסד כספי :

- (א) עוסק שהוא חבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ וש-75% או יותר ממחזור העסקאות שלו נובעים מעסקאותיו בתור שכזה.
- (ב) עוסק שהוא נאמן או מנהל קרן כמשמעותם בחוק להשקעות משותפות לנאמנות, תשכ"א-1961, וש-75% או יותר ממחזור העסקאות שלו נובעים מעסקאות בתור שכזה.
- (ג) מי שעסקו במכירת מט"ח או ני"ע או מסמכים סחירים אחרים, אף אם הוא רוכש אותם לצורך קבלת פרעונם או פדיונם.

יתכנו מקרים בהם גוף שאינו נתפס על ידי אחד מחלקי ההגדרה שבסעיף 1 לחוק, יירשם כ"מוסד כספי", או להיפך, גוף שנתפס בגדר אחת החלופות של הגדרת "מוסד כספי" לא יירשם ככזה.

מקרים אלו אפשריים כתוצאה מהפעלת הסמכות על ידי מנהל מע"מ מכוח סעיף 58 לחוק מע"מ.

סעיף 58 לחוק העוסק ברישום מסוג שונה קובע :

"המנהל רשאי, לפי בקשת מי שנמנה עם סוג פלוני של חייבי מס או ביזמת עצמו, לרשום אותו כנמנה עם סוג אחר, הן לכל עיסוקיו או פעילויותיו והן למקצתם, אם ראה שמהותם קרובה יותר לסוג האחר".

הפעלת הסעיף יכולה להיעשות ביוזמת החייב במס או ביוזמת המנהל; והקריטריון אשר ינחה את המנהל הוא התשובה לשאלה, האם "מהותם" של עסקי החייב במס ופעילותו "קרובה יותר לסוג אחר" מהסוג שבו יש לסווגו. המנהל במסגרת הסמכות שהוענקה לו בסעיף 58 לחוק חייב לשקול כל מקרה לגופו ובהתאם לנסיבות המיוחדות.

סעיף 58 מאפשר שינוי הסיווג של חלק מפעילות החייב במס וזאת אם מתמלאים **לפחות שני תנאים**:

1. קיימת אפשרות ממשית לעשות אבחנה בין החלקים;
2. לכל חלק יש אופי פעילות ברור השונה מזה של החלק האחר.

20.1.3 הגדרת שכר ורווח

20.1.3.1 תיקון 20 לחוק התיאומים¹ ותיקון 35 לחוק מע"מ²

לחוק התיאומים היתה השפעה ניכרת לעניין חישובי המס שהיה מוטל על מוסדות כספיים. תיקון מס' 20 לחוק התיאומים, אשר נכנס לתוקף בשנת 2008, ביטל, הלכה למעשה, את חוק התיאומים ואת השפעתו על חישובי המס כאמור, בכל הנוגע לחבות מס החלה על מוסד כספי החל בשנת 2008. במסגרת תיקון מס' 20 לחוק התיאומים, נכנס לתוקף תיקון מס' 35 לחוק מע"מ, אשר שינה במידה מסויימת את מצב הדברים בכל הנוגע להגדרות "שכר" ו-"ריווח" שבחוק מע"מ. יודגש כי חבות המס עד תום שנת 2007 תחול על פי הדין שקדם לתיקון.

* בעניין חישוב חבות המס של מוסדות כספיים בכפוף לחוק התיאומים עד תום שנת המס 2007, מומלץ לפנות לספר "היערכות במסים 2008" לצורך הרחבה בנושא.

20.1.3.2 הגדרת "שכר"

א. בסעיף 1 לחוק מע"מ מוגדר שכר כדלקמן (ההדגשות אינן במקור):

"שכר" - הכנסת עבודה כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, לרבות קצבה המשתלמת מאת מעביד למי שהיה עובדו".

החל משנת 2005 הובהר, ש"שכר" לעניין הטלת מס שכר על מוסד כספי, כולל גם הטבות והפרשות סוציאליות שמוסד כספי משלם לעובדיו, דוגמת תשלומים לקרן השתלמות או לקופת גמל לטובת העובד. לשם כך הוגדר המונח "שכר", לצורך הטלת המס על מוסד כספי, כלהלן (סעיף 4(ב) לחוק מע"מ):

"שכר - שכר לרבות מענק עקב פרישה או מענק עקב מוות, למעט מענק כאמור ששולם מקופת גמל, או ששולם באמצעות סכומים שהופקדו בקופת גמל והוחזרו למעביד לשם התשלום, וכן כל סכום ששילם מעביד לקרן השתלמות או לקופת גמל, גם אם לפי הוראות סעיף 3 לפקודת מס הכנסה לא רואים אותו כהכנסת עבודה במועד ששולם לקרן ההשתלמות או לקופת הגמל, וכן סכום תשלום דמי ביטוח ששילם מעביד בעד עובדו לפי חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, בניכוי דמי הביטוח שהמעביד ניכה משכר עובדו לפי הוראות סעיף 342(ג) לחוק האמור".

¹ חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח – 2008.
² חוק מס ערך מוסף (תיקון מס' 35), התשס"ח-2008.

בעקבות תיקון מס' 35 לחוק מע"מ, החל משנת 2009 נתווספה לסעיף 4(ב) הסיפא המודגשת לעיל לעניין תשלום דמי ביטוח ששילם מעביד בעד עובדו.

הוראות מעבר לשנת 2008

במסגרת התיקון נקבע כי בשנת 2008, בחישוב השכר, תובא בחשבון **מחצית** מסכום תשלום דמי ביטוח לאומי ששילם מעביד עבור עובדו, בניכוי מחצית מדמי הביטוח שהמעביד ניכה משכר עובדו.

ב. הכנסת עבודה מוגדרת בסעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה כדלקמן:

"(2) עבודה

(א) השתכרות או ריווח מעבודה; כל טובת הנאה או קצובה שניתנו לעובד ממעבידו; תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו, לרבות תשלומים בשל החזקת רכב או טלפון, נסיעות לחוץ לארץ או רכישת ספרות מקצועית או ביגוד; אך למעט תשלומים כאמור המותרים לעובד כהוצאה; שווי של שימוש ברכב או ברדיון טלפון נייד, שהועמד לרשותו של העובד;

והכל - בין שניתנו בכסף ובין בשווה כסף, בין שניתנו לעובד במישרין או בעקיפין או שניתנו לאחר לטובתו;

(ב) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע את שווי של השימוש ברכב או ברדיון טלפון נייד, שהועמד כאמור לרשות העובד.

ג. קיצבה המשתלמת מאת מעביד למי שהיה עובדו -

ההגדרה מכניסה לגדר "שכר" לצורך חוק מע"מ גם "קיצבה המשתלמת מאת מעביד למי שהיה עובדו", מרכיב זה אינו נחשב להכנסת עבודה בפקודת מס הכנסה.

מהגדרת שכר הוצאה קיצבה המשתלמת מאת מעביד לשעבר לשאירים של עובדו לשעבר ומענק שנתקבל עקב פרישה דינו כדין מענק הפרישה.

פדיון ימי מחלה המתקבל בעת פרישה דינו כדין מענק פרישה.

בחוק מע"מ ובפקודת מס הכנסה אין הגדרה מפורשת למונח "קיצבה". מונח זה יש לפרש כפנסייה וכל תשלום בכסף ובשווה כסף המשתלם לעובד לשעבר ושקורו ביחסי עבודה מלפני פרישת העובד מהעבודה.

20.1.3.3 הגדרת "ריווח"

א. בסעיף 1 לחוק מע"מ (ההדגשות אינן במקור):

"ריווח" - הכנסה חייבת, כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, **לפני** קיזוז הפסדים משנות המס הקודמות לשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, **ואחרי** ניכוי המס על שכר על פי סעיף 4(ב), למעט הכנסה מדיבידנד שנתקבל ממסד כספי ולמעט הכנסה שנוצרה עקב שינוי מבנה העומדים בתנאי חלק ה-2 לפקודת מס הכנסה אך לרבות הכנסה מריבית או מדיבידנד או ממכירה או פדיון של יחידה או מחלוקת רווחים לבעל יחידה שלגביה ניתן פטור ממס הכנסה לפי כל דין;

לענין זה, "יחידה" - כמשמעותה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994.

כאמור, במסגרת התיקון, שונתה הגדרת "ריווח" בסעיף 1 לחוק מע"מ, ולפי ההגדרה החדשה, הרווח המשמש לצורך קביעת החבות במס רווח של מוסדות כספיים יחושב לאחר ניכוי מס השכר. יודגש כי עד תום שנת 2007, ערב כניסתו של תיקון 35 לחוק מע"מ, חושב הרווח המשמש לקביעת חבות המס של מוסדות כספיים לפני ניכוי מס השכר. פועל יוצא של התיקון הינו התרה בניכוי של מס שכר לצורך חישוב מס רווח.

הוראות מעבר לשנת 2008:

לגבי שנת 2008 קבע המחוקק הוראות מעבר, לפיהן, בחישוב הרווח בשנת 2008, יותר בניכוי מחצית מס השכר.

ב. הרווח לצורך חישוב מס הרווח הוא הכנסה חייבת כמשמעותה בסעיף 1 לפקודת מס הכנסה, לפני קיזוז הפסדים משנים קודמות, כפי שנקבע בעמ"ה 78/95 בנק ירוטרייד נ' פשמ"ג, מיסים 6/ (דצמבר 1996) ה-19.

הכנסה חייבת מוגדרת בסעיף 1 לפקודה:

"הכנסה חייבת" - הכנסה לאחר הניכויים, הקיזוזים והפטורים שהותרו ממנה לפי כל דין".

הכנסה מוגדרת בסעיף 1 לפקודה כך:

"הכנסה" - סך כל הכנסות של אדם מן המקורות המפורשים בסעיפים 2 ו-3 בצירוף סכומים שנקבע לגביהם בכל דין שדינם כהכנסה לעניין פקודה זו".

כלומר, הכנסה חייבת כוללת את כל ההכנסות החייבות בשיעור מס מיוחד לרבות הכנסה מדיבידנד ולאחר שקיזזו ממנה מס השכר ומס הרווח. הגדרת הכנסה חייבת כוללת בין השאר גם רווחי הון או הפסדי הון שנוצרו באותה שנת מס. בסעיף 89(א) לפקודת מס הכנסה נקבע כי "דין תמורה כדין הכנסה לפי סעיף 2 ודין ריווח הון כדין הכנסה חייבת".

ג. לעניין רווחים כאמור בסעיף 1 לחוק מע"מ, אשר נצברו עד תום שנת 2007, ערב כניסתו לתוקף של תיקון 35 לחוק מע"מ, יש להוסיף לרווח לצורך מס רווח את המס על השכר ששולם, ומוטל מכוח סעיף 4(ב) לחוק מע"מ.

החישוב הכולל של החבות במס השכר יעשה לאחר תום השנה ולאחר קיזוז ההפסדים השוטפים כנגד השכר ששולם באותה שנה.

ד. מהרווח הכולל דיבידנד יש להפחית דיבידנד המתקבל מחברה הרשומה כמוסד כספי במע"מ.

ה. מוסדות כספיים מסויימים המוכרים נכסי מקרקעין בישראל או באזור והמתחייבים במס שבח על הרווחים מאותה מכירה, מתחייבים במע"מ מכוח הפסקה השניה להגדרת "עסקת אקראי". רווחים מעסקאות אלו, החייבים במס שבח, אינם נכללים במסגרת ההכנסה החייבת לצורכי חישוב מס הרווח.

ו. מוסד כספי המחזיק בשותפות יכלול ברווח לצורך מס הרווח את חלקו מהכנסות השותפות. במידה ונוצר כפל מס בתשלום המע"מ ומס הרווח, הטיפול יעשה בתיאום עם המחלקה המקצועית בנציבות מס הכנסה.

ז. מס הרווח מוכר כהוצאה לצורך מס הכנסה (ראה פירוט להלן), לגבי ייחוס מס הרווח כהוצאה להכנסות השונות, במסגרת יישום הוראות סעיף 18(ג) לפקודה יש להכליל גם את מס הרווח כחלק מההוצאות המיוחסות.

20.1.3.4 חישוב שיעור המס לחישוב "מס הרווח"

כאמור, מס הרווח מנוכה מההכנסה החייבת שעליה מוטל מס הרווח, דבר היוצר "מעגליות" להגדרת "ריווח" ולפיכך, יש צורך לנטרל את המעגליות. נטרול המעגליות מבוצע על ידי הכפלת הרווח בתוצאה המתקבלת משיעור המע"מ מחולק בשיעור המע"מ בתוספת אחד.

חישוב שיעור המס החל על הרווח:

$$X = \text{שיעור מס הרווח}$$

$$\text{שיעור המס לחישוב "מס הרווח"} = X/(1+X)$$

20.1.4 קיזוז הפסד כנגד שכר

מכוח סעיף 4(ב) לחוק מע"מ ניתן לקזז הפסדים שוטפים כנגד השכר ששולם באותה שנה. ההפסדים אותם ניתן לקזז, הם אלה שאילו היו רווחים הם היו בגדר הכנסה חייבת בידי המוסד הכספי (ראה בעניין זה גם סעיף 20.2 להלן).

הפסדים אינם מוגדרים בחוק מע"מ והכוונה היא שרווח על פי הנוסחה שתוצאתה שלילית הוא הפסד. כלומר הפסדים הם אלה שאילו היו רווחים היו מתחייבים במס רווח.

20.1.5 תשלום מקדמות

א. על פי תקנה 2 לתקנות מס ערך מוסף ומס קניה (מוסדות כספיים ומלכ"רים), התשל"ו-1976, מוסד כספי ישלם מקדמה על חשבון מס הרווח, באותם מועדים בהם הוא חייב בתשלום מקדמות למס הכנסה. המקדמה על חשבון מס הרווח תהא בשיעור של 28% מסכום המקדמה שחייב בה המוסד הכספי לפי פקודת מס הכנסה.

סעיף 175 לפקודת מס הכנסה קובע כי אם בשנה הקובעת יש הפסדים, אין חבות במקדמות.

מאחר ולמס רווח, הפסדים מועברים אינם נכללים בחישוב הרווח, יש לנטרל את ההפסדים המועברים בעת קביעת המקדמות לצורך מס רווח.

ב. על מכירת נכס הון יש לשלם מקדמה בגובה סכום המס החל על רווח ההון, מכח סעיף 91(ד1) לפקודת מס הכנסה. בגין מקדמה זו יש לשלם גם מקדמה בגין מס הרווח בשיעור 28% מסכום המקדמה שחייב בה המוסד הכספי לפי פקודת מס הכנסה, זאת מכוח סעיפים 2 ו-3 לתקנות מס ערך מוסף ומס קניה (מוסדות כספיים ומלכ"רים), התשל"ו-1976.

20.2 הפסד לצורכי מס רווח במוסד כספי

הפסד שוטף ניתן לקיזוז כנגד השכר שבגינו שולם מס שכר (סעיף 4(ב) לחוק מע"מ). הפסד שוטף שנוצר למוסד כספי בחישוב הכנסתו למס רווח, יקטין את השכר החייב במס שכר בשנת המס, והמוסד יהא זכאי להחזרי מס שכר ששולמו ביתר בגובה ההפסדים שקוזזו.

20.3 חישוב הפרשי הצמדה וריבית בגין החזר מס שכר

בפס"ד הסנה חברה לביטוח דן ביהמ"ש המחוזי בשאלה מהו החוק לפיו ייקבעו הפרשי הצמדה וריבית לגבי החזר מס שכר לעניין חישוב - האם לפי סעיף 105 לחוק מע"מ, קרי מיום התשלום, או לפי סעיף 159א לפקודת מס הכנסה, קרי מתום שנת המס? נפסק כי הטלת גביית המס על נציב מס הכנסה, כמו גם יתר ההוראות בעניין זה, אינה הוראה פרוצדורלית בלבד אלא הוראה המפנה לדין המהותי במס הכנסה, ולפיכך ההצמדה תחול רק מתום שנת המס ולא ממועד תשלום היתר.

³ ה"פ 122/93 הסנה חברה לביטוח בע"מ נ' מדינת ישראל - אגף מס הכנסה, מיסים י'1 (פברואר 1996) ה-14.

20.4 הפסדים משנה קודמת במוסד כספי

לפי הגדרת "רווח" בסעיף 1 לחוק מע"מ לא ניתן לקזז הפסדים משנה קודמת כנגד הכנסה חייבת לצורך חישוב מס רווח. כאמור בסעיף 20.2 לעיל, ההפסד השוטף ניתן לקיזוז כנגד השכר ששולם.

20.5 מס רווח על דיבידנד שנתקבל במוסד כספי

דיבידנד שקיבל מוסד כספי מחברה שאינה מוסד כספי, על פי הגדרת "רווח" בסעיף 1 לחוק מע"מ, חייב במס רווח. למרות האמור לעיל - לאור העובדה כי על פי סעיף 126(ב) לפקודה, דיבידנד שנתקבל בידי חברה מחברה אחרת (החייבת במס חברות) לא ייכלל במסגרת ההכנסה החייבת של החברה מקבלת הדיבידנד - יש הסוברים כי דיבידנד כאמור לא יהא חייב במס רווח. יודגש כי דעה זו אינה תואמת את עמדת רשויות המס כפי שבאה לידי ביטוי בחוזר מס הכנסה (ראה סעיף 20.1.3.3 לעיל).

20.6 דחיית בקשת חברת ביטוח לבטל סיווגה כ"מוסד כספי"

המערערת, חברת נורויץ יוניון פייר אינשורנס סוסייטי לימיטד, הינה חברת ביטוח זרה אשר החזיקה ברשיון מבטח לפי חוק הפיקוח על עסקי ביטוח עד תחילת שנת 1997.

החל משנת 1982 עסקה המערערת רק בהסדר תביעות מכוח התחייבויותיה וחדלה להנפיק פוליסות חדשות. כמו כן בשנת 1984 סוכנות הביטוח שייצגה את המערערת בארץ חדלה מפעילות. המערערת ביקשה לבטל את סיווגה כ"מוסד כספי" לצורך חוק מע"מ רטרואקטיבית.

בית המשפט בחן את הגדרת "מבטח" וקבע כי לצורך הגדרת המונח "מבטח" בכל הקשור לחוק מע"מ יש לפנות לחוק הפיקוח על עסקי הביטוח, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"). לאור הגדרת מבטח בחוק הפיקוח כל עוד לא בוטל הרשיון כמבטח, המערערת הינה "מבטח" ולכן תמשיך להיות "מוסד כספי" לצורך חוק מע"מ. עוד נקבע כי אין סיבה להיעתר לבקשת המערערת לביטול סיווגה רטרואקטיבי, משנת 1984.

20.7 מוסד כספי שלא הוכר כמוסד כספי לעניין חוק מע"מ לא יוכר כמוסד כספי לצרכי מס הכנסה

בפסק דין זה המערער הינו בעל שליטה בחברה משפחתית העוסקת בניהול תיקי השקעות. בשנים 1999-2001 נוצרו לחברה הפסדים כתוצאה מפעילות בניירות ערך. בשנת 2002 הוכרה החברה כמוסד כספי לעניין חוק מע"מ.

המערער טען כי יש להתיר לחברה לקזז את ההפסדים שנוצרו ממסחר בניירות ערך כנגד הכנסותיה של החברה מעסקים אחרים, זאת משום שהחברה עונה להגדרת מוסד כספי אשר לגביו אין להחיל את סעיף 6 לחוק התיאומים.

מאחר שבמקרה הנדון, סיווג החברה כמוסד כספי נקבע בשנת 2002 בעוד ההפסדים לעניין השומות שבנדון הם לשנות המס 1999-2001, אין החברה נכנסת בגדר מוסד כספי לעניין חוק התיאומים בשנות המס שבערעור ומשכך, אין לראות בהפסדיה כהפסדים מעסק הניתנים לקיזוז כנגד יתרת הכנסותיה.

⁴ ע"א 3840/98 נורויץ יוניון פייר אינשורנס סוסייטי לימיטד נ' מנהל מע"מ, מיסים יד/6 (פברואר 2000) ה-2.
⁵ עמ"ה 514/05 פור חברה לניהול תיקי השקעות ואח' נ' פקיד שומה אשקלון, מיסים כא/2 (אפריל 2007) ה-18.

